

BỘ Y TẾ

**HƯỚNG DẪN
CHẨN ĐOÁN VÀ ĐIỀU TRỊ
BỆNH NỘI TIẾT - CHUYỂN HÓA**

*(Ban hành kèm theo Quyết định số 3879/QĐ-BYT ngày 30 tháng 09 năm 2014
của Bộ trưởng Bộ Y tế)*

(Tái bản lần thứ nhất)

**NHÀ XUẤT BẢN Y HỌC
HÀ NỘI - 2017**

Hà Nội, ngày 30 tháng 09 năm 2014

QUYẾT ĐỊNH

Về việc ban hành tài liệu chuyên môn “Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị bệnh nội tiết - chuyển hóa”

BỘ TRƯỞNG BỘ Y TẾ

- Căn cứ Luật khám bệnh, chữa bệnh năm 2009;
- Căn cứ Nghị định số 63/2012/NĐ-CP ngày 31/8/2012 của Chính Phủ quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Bộ Y tế;
- Theo đề nghị của Cục trưởng Cục Quản lý Khám, chữa bệnh,

QUYẾT ĐỊNH:

Điều 1. Ban hành kèm theo Quyết định này tài liệu chuyên môn “Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị bệnh nội tiết - chuyển hóa.

Điều 2. Tài liệu “Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị bệnh nội tiết - chuyển hóa” ban hành kèm theo Quyết định này được áp dụng tại các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh.

Căn cứ vào tài liệu hướng dẫn này và điều kiện cụ thể của đơn vị, Giám đốc cơ sở khám bệnh, chữa bệnh xây dựng và ban hành tài liệu Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị bệnh nội tiết - chuyển hóa phù hợp để thực hiện tại đơn vị.

Điều 3. Quyết định này có hiệu lực kể từ ngày ký ban hành.

Điều 4. Các ông, bà: Chánh Văn phòng Bộ, Chánh Thanh tra Bộ, Cục trưởng Cục Quản lý Khám, chữa bệnh, Cục trưởng và Vụ trưởng các Cục, Vụ thuộc Bộ Y tế, Giám đốc các bệnh viện, viện có giường bệnh trực thuộc Bộ Y tế, Giám đốc Sở Y tế các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương, Thủ trưởng Y tế các Bộ, Ngành và Thủ trưởng các đơn vị có liên quan chịu trách nhiệm thi hành Quyết định này./.

Nơi nhận:

- Như Điều 4;
- Bộ trưởng Bộ Y tế (để b/c);
- Các Thứ trưởng BHYT;
- Bảo hiểm Xã hội Việt Nam (để phối hợp);
- Cổng thông tin điện tử BHYT;
- Website Cục KCB;
- Lưu VT, KCB.

KT. BỘ TRƯỞNG

THỨ TRƯỞNG

Đã ký

Nguyễn Thị Xuyên

LỜI NÓI ĐẦU

Trong thời gian qua, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước và sự quan tâm, lãnh đạo, chỉ đạo tích cực của Lãnh đạo Bộ Y tế cùng với sự quan tâm chăm sóc của các cấp chính quyền, với sự nỗ lực vươn lên trên mọi gian khó của các giáo sư, bác sĩ, dược sĩ và toàn thể cán bộ, công chức, viên chức trong toàn ngành, ngành Y tế Việt Nam đã giành được nhiều thành tựu to lớn trong công tác phòng bệnh, khám chữa bệnh và chăm sóc sức khỏe nhân dân.

Cùng với mạng lưới y tế cơ sở được củng cố và từng bước hoàn thiện, hệ thống khám, chữa bệnh trong toàn quốc cũng được cải tạo và nâng cấp ở tất cả các tuyến từ trung ương đến địa phương. Nhiều kỹ thuật y học hiện đại lần đầu tiên triển khai thành công ở Việt Nam như chụp và nong động mạch vành tim, thụ tinh trong ống nghiệm, ghép thận,... đã góp phần nâng cao chất lượng khám, chữa bệnh cho nhân dân và thúc đẩy nền y học Việt Nam phát triển.

Chất lượng khám, chữa bệnh còn phụ thuộc nhiều vào năng lực chẩn đoán và điều trị của các tuyến y tế cũng như của các thầy thuốc. Vì vậy ngày 05 tháng 02 năm 2010, Bộ trưởng Bộ Y tế đã ra quyết định số 453/QĐ-BYT về việc thành lập Ban Chỉ đạo biên soạn Hướng dẫn điều trị, quyết định số 2387/QĐ-BYT 05 tháng 5 năm 2010 về việc thành lập Ban biên soạn Hướng dẫn điều trị.

Trong đó, Tiểu ban biên soạn hướng dẫn chẩn đoán và điều trị bệnh Nội tiết được quyết định thành lập ngày 27 tháng 7 năm 2010 (quyết định số 2679/QĐ-BYT) bao gồm các nhà khoa học đầu ngành trong lĩnh vực Nội tiết và chuyển hóa của cả ba miền Bắc, Trung, Nam.

Tài liệu “Hướng dẫn chẩn đoán và điều trị bệnh Nội tiết - chuyển hóa” được xây dựng với sự nỗ lực cao của các nhà khoa học đầu ngành về Nội tiết - chuyển hóa của Việt Nam. Tài liệu bao gồm 5 chương và 36 bài hướng dẫn một số bệnh về Nội tiết - chuyển hóa. Trong đó, tập trung vào hướng dẫn thực hành chẩn đoán và điều trị, vì vậy tài liệu sẽ rất hữu ích cho các thầy thuốc đa khoa, chuyên khoa trong thực hành lâm sàng hàng ngày.

Chúng tôi trân trọng cảm ơn sự chỉ đạo sát sao của PGS.TS. Nguyễn Thị Kim Tiến, Bộ trưởng Bộ Y tế và các thành viên ban biên soạn, các chuyên gia thẩm định đã rất cố gắng, dành nhiều thời gian quý báu để biên soạn, thẩm định cuốn sách này. Đây là lần xuất bản đầu tiên của cuốn sách, chắc chắn còn nhiều thiếu sót, chúng tôi rất mong nhận được sự đóng góp từ Quý độc giả và đồng nghiệp để cuốn sách ngày một hoàn thiện.

Trưởng ban biên soạn
GS.TS. Thái Hồng Quang

Chủ biên

PGS.TS. Nguyễn Thị Xuyên

Đồng chủ biên

PGS.TS. Lương Ngọc Khuê

GS.TS. Thái Hồng Quang

Ban biên soạn và thẩm định tài liệu

GS.TS. Thái Hồng Quang

GS.TS. Nguyễn Hải Thủy

GS.TS. Trần Hữu Dăng

PGS.TS. Tạ Văn Bình

PGS.TS. Đào Thị Dừa

PGS.TS. Nguyễn Thị Bích Đào

PGS.TS. Nguyễn Thị Hoàn

PGS.TS. Nguyễn Thy Khuê

PGS.TS. Nguyễn Thị Lâm

PGS.TS. Nguyễn Kim Lương

PGS.TS. Đỗ Trung Quân

PGS.TS. Nguyễn Khoa Diệu Vân

PGS.TS. Hoàng Trung Vinh

TS.BSCKII. Trần Thị Thanh Hóa

TS.BS. Nguyễn Vinh Quang

PGS.TS. Trần Quý Tường

PGS.TS. Hoàng Kim Ước

Ban Thư ký biên soạn

ThS.BS. Phạm Thị Lan

ThS.BS. Lê Quang Toàn

ThS.BS. Nguyễn Đức Tiến

ThS.DS. Ngô Thị Bích Hà

ThS.BS. Trương Lê Vân Ngọc

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
<i>Lời nói đầu</i>	5
Chương 1. BỆNH TUYẾN YÊN VÀ VÙNG DƯỚI ĐÔI	9
U tuyến yên	9
Bệnh to đầu chi	16
Suy tuyến yên	22
Bệnh đái tháo nhạt	34
Hội chứng tiết ADH không thích hợp	42
Chương 2. BỆNH TUYẾN GIÁP	51
Cường chức năng tuyến giáp	51
Chẩn đoán và điều trị cơn nhiễm độc hormon giáp cấp	71
Suy tuyến giáp bẩm sinh tiên phát	81
Suy giáp ở người lớn	87
Hôn mê do suy chức năng tuyến giáp	96
Bướu giáp đơn thuần	101
U tuyến độc của tuyến giáp	105
Bướu giáp độc đa nhân	110
Viêm tuyến giáp Hashimoto	115
Viêm tuyến giáp bán cấp	121
Viêm tuyến giáp mủ	124
Ung thư tuyến giáp	127
Chương 3. BỆNH TUYẾN THƯỢNG THẬN	143
Suy thượng thận cấp	143
Suy thượng thận mạn tính	147
Hội chứng Cushing	154
Suy thượng thận do dùng Corticoids	161
Cường Aldosteron tiên phát	165
Cường chức năng tủy thượng thận	168

Chương 4. BỆNH ĐÁI THÁO ĐƯỜNG	174
Bệnh đái tháo đường	174
Phụ lục 1. Các thuốc điều trị ĐTĐ	183
Phụ lục 2. Tiêu chuẩn chẩn đoán thừa cân béo phì	
dựa vào số đo BMI và vòng eo áp dụng cho người Châu Á - TBD	187
Phụ lục 3. Liên quan giữa glucose huyết tương trung bình và HbA1c	187
Nhiễm toan ceton - hôn mê nhiễm toan ceton do đái tháo đường	188
Hôn mê tăng áp lực thẩm thấu do đái tháo đường	197
Hạ glucose máu	202
Bệnh tim mạch và đái tháo đường	208
Bệnh mạch vành	208
Tăng huyết áp ở người bệnh đái tháo đường	212
Suy tim	214
Đột quỵ	216
Bệnh mạch máu ngoại vi	219
Bệnh lý bàn chân do đái tháo đường	222
Bệnh đái tháo đường và thai kỳ	228
Đái tháo đường thai kỳ	234
Bệnh lý cầu thận trong bệnh đái tháo đường	237
Chương 5. BỆNH BÉO PHÌ	247
Bệnh béo phì	247
Rối loạn chuyển hóa lipid máu	255
Tăng calci máu	265
Hạ calci máu	272